

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

АГААРЫН ЧАНАРЫН АЛБА

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Хангарьд ордон, Бага тойруу 3, Ц.Жигжиджавын гудамж 9,
Утас: 31-48-76, Факс: (976-11) 32-46-32,
E-mail: info@airquality.ub.gov.mn

2015. 05. 22 № 01/119

танай _____-ны № _____-т

**УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АГААРЫН
БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ АСУУДЛЫН
ДЭД ХОРООНД**

Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах чиглэлээр 2014 онд хийсэн төсөл, арга хэмжээ болон 2015-2016 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж буй хөтөлбөрийн талаарх мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлэв.

Хавсралт №1 хуудастай.

ДАРГА

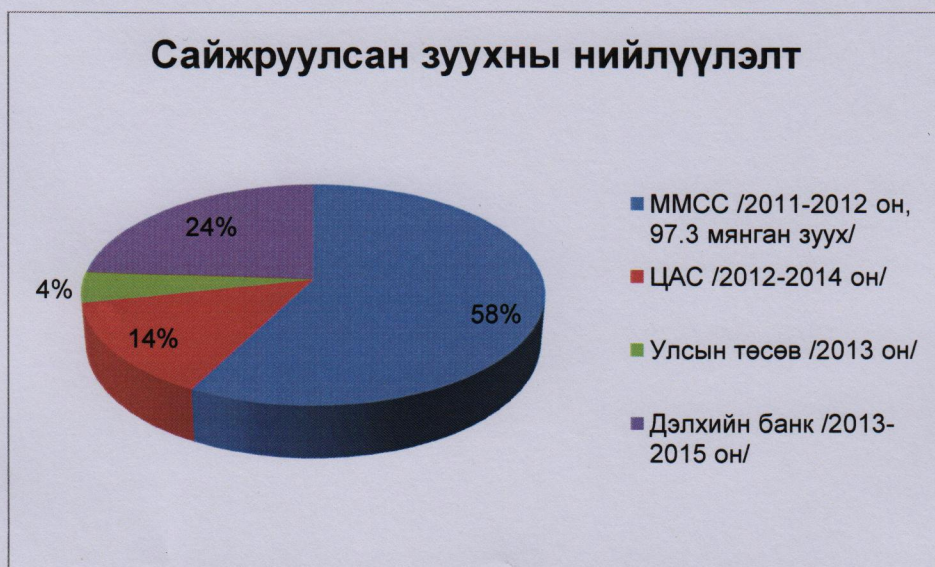
Ч.БАТСАЙХАН

113 400401

НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ АЖЛЫН ХҮРЭЭНД 2014 ОНД ХИЙГДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

1. Сайжруулсан зуух нийлүүлэх хөтөлбөр

2011 оноос өнөөдрийг хүртэл нийт 169.0 мянган сайжруулсан зуух гэр хорооллын айл өрхөд хөнгөлөлттэй үнээр нийлүүлээд байна. (Нийслэлийн гэр хорооллын нийт өрхийн тоо 184,8 мянга- төвийн 6 дүүрэг)

Дотор орчны агаарын чанарын хэмжилт

Улаанбаатар хотын гэр хорооллын нийт өрхөөс 139 өрхийг түүвэрлэн сонгож дотор орчны агаар чанарын хэмжилт хийсэн.

Дүгнэлт:

- Сайжруулсан зуух төслийн шатаасан нэгж кг нүүрс болгонд жижиг ширхэгт тоосонцор ($PM_{2.5}$) 65% буурсан ба угаарын хий (CO) шатаасан нэгж кг нүүрс болгонд 16% буурсан.
- Зуухны төрлүүдийн хувьд өөр өөр бууралтууд харагдаж байсан ба нийт түүвэрлэгдсэн айлуудын хэмжээнд ялгаатай үр дүн харагдаж байсан. (Лабораторийн тестийн үед ч энэ байдал ажиглагдаж байсан байдаг.)
- Галлагааны улиралд маш олон төрлийн нүүрс ашигладаг, түүнчлэн бүр нэг айлын хувьд ч олон төрлийг ашигладаг нь ажиглагдсан. Энэ нь дээрх үр дүн олон янз гарч байгаад тайлбар болж болох юм.
- Сайжруулсан зуух төслийн үр дүнд Улаанбаатар хотын хэмжээнд гадаад орчны агаар дахь зуухнаас ялгарч буй жижиг ширхэгт тоосонцор буюу $PM_{2.5}$ -ийг 30%-иар

буюу 45 мкг/м³ (микрограм –метр куб) хүртэл хэмжээгээр бууруулсан. (PM_{2.5} –ын тархалтын загварчлал - ISCST3)

- Утаа хамгийн ихтэй хэсгүүдэд зуухны борлуулалт хийгдэж чадсан нь төслийн үр дүн.
- Гэр хорооллын зуухнаас үүдэлтэй бохирдол хамгийн ихтэй хэсэгт агаарын чанар хамгийн ихээр сайжирсан.(Монголын Мянганы сорилтын сангийн төслийн тайлан - 2013)
- Төслийн зуухтай өрхүүд галлагааны зааврыг дагаж мөрдсөнөөр өвлийн улиралд хоногийн нүүрсний хэрэглээг 17%-иар бууруулж байсан.
- Шөнийн турш өрөөний дундаж температур төслийн зуухтай өрхүүдэд 1.84°С-ээр илүү байсан.

2. Сайжруулсан түлшний нийлүүлэлт

Нийслэлийн гэр хорооллын түүхий нүүрсний жилийн хэрэглээ ойролцоогоор 700 мянга орчим тонн юм. (1 өрх дундажаар 4 орчим тонн нүүрс хэрэглэдэг. Нийт өрхийн тоо 184,8 мянга) Сайжруулсан түлш хэрэглэснээр өрхийн түлшний 3 тонн болох ба гэр хорооллыг бүрэн хангахад 600,0 мянган тонн түлш шаардлагатай.

2011 оноос эхлэн жил бүр Баянгол дүүргийн гэр хорооллын 9 хорооны 12461 өрх буюу 36000 тн сайжруулсан түлшээр хангахаар төлөвлөж ажиллаж ирсэн.

Сайжруулсан түлшний нийлүүлэлт (2011-2015 он)

Түлшний төрөл	2011-2012 (тн)	2012-2013 (тн)	2013-2014 (тн)	2014-2015 (тн)
Хагас коксон түлш	3486,5	4078,24	0	2132
Үртсэн шахмал түлш	4314,8	3902,2	1125,4	-
Түлшний нийлүүлэлт (%)	12	11	3	6
Нийт	7801,3	7980,4	1125,4	2132

Сайжруулсан түлшний нийлүүлэлтэнд нөлөөлж буй үндсэн шалтгаан:

- Түүхий нүүрсний нийслэлд нийлүүлж буй үнэ хямд
- Сайжруулсан түлш үйлдвэрлэх технологи нутагшаагүй
- Түлш үйлдвэрлэгчдэд халаалтын бус улиралд түлш үйлдвэрлэх санхүүжилтийг шийдээгүйгээс
- Татаасыг цаг алдаж шийдэх явдал

ЦАС- Засгийн газрын тусгай сан "Цэвэр агаарын сан"						
Хөтөлбөр	2011 он	2012 он	2013 он	2014 он	Дүн	Тайлбар
Сайжруулсан түлшинд олгосон татаас, тээвэр, агуулахад гарсан зардал / сая₮/	1290,9	1245,5	558,7	81,5	3176,6	Агаарын бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооноос жил бүр сайжруулсан түлшинд олгох татаасыг тогтоодог.
Нийт дүн / сая, төг/					6353,2	

3. Сэргээгдэх эрчим хүчний чиглэлээр

Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн хамгийн их бохирдолтой хэсэгт оршдог, түүхий нүүрс түлдэг, дулаан алдагдал харьцангуй багатай, төвийн дулааны нэгдсэн шугам сүлжээнд холбогдоогүй, 450-550м² халаах талбайтай 10 хорооны цогцолбор барилгыг сонгож дулаан хангамжийг нь сэргээгдэх эрчим хүч давамгайлсан системээр хангах төсөл хэрэгжүүлсэн.

№	Дүүрэг	Хороо	Нийт
1	Чингэлтэй дүүрэг	19-р	1
2	Сүхбаатар дүүрэг	12-р, 16-р, 19-р, 20-р	4
3	Баянгол дүүрэг	21-р, 22-р, 23-р	3
4	Баянзүрх дүүрэг	2-р, 21-р	2
	Дүн		10

Төсөл хэрэгжүүлэх нийт төсөв: 901,7 сая төгрөг.

Жилийн ялгарал: Усан халаалтын зуухаар дулаан хангамжаа шийддэг 450-550 м² талбайтай нэг барилга жилд дунджаар 60 тн түүхий нүүрс түлдэг бол 10 хороо жилд дунджаар 600тн нүүрс хэрэглэж 9,48тн SO_x, 3,12тн NO_x, 6,6тн тоосонцор, 14,0 тн СО агаарт ялгаруулж байдаг.

Хүрэх үр дүн: Эдгээр барилгуудын дулаан хангамжийг сэргээгдэх эрчим хүч давамгайлсан системээр шийдсэнээр тухайн цэгэн эх үүсвэрээс агаарт ялгарах хорт бодисын хэмжээ 0 болж, хослон ажиллаж байгаа цахилгааны хэрэглээг цахилгаан станцаас хангах юм. Мөн хэрэглээний халуун устай болох давуу талтай.

4. Хийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх чиглэлээр

Агаарын бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны 2014 оны 03 дугаар сарын 17-ны өдрийн хурлын 03 дугаарт тогтоолоор шингэрүүлсэн хийн хангамжийг нэмэгдүүлэх, нөөцлөх, хадгалах агуулахыг өргөтгөх, гэр хороололд хийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилгоор тус хорооноос тендер зарласан бөгөөд гүйцэтгэгчээр "Дашваанжил", "Горгаз", "Юнигаз" ХХК-иуд шалгарч гэрээ байгуулсан. Тус төслийн хүрээнд Улаанбаатар хотын хийн түлшний агуулахын багтаамж 3400 м³ болсон ба агуулахын хэмжээг 20 гаруй хувиар нэмэгдсэн. Мөн СХД-ийн 8,9,11, ЧД 7,8,10, БГД-ийн 11,22,23 дугаар хорооны айл өрхүүдэд нийт 5000 хийн плитканы иж бүрдлийг нийлүүлсэн бөгөөд хороо бүрт хийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны сургалт, сурталчилгаа, заавар, зөвлөмжийг өгөх борлуулалтын цэгийг ажиллуулсан.

5. Агаарын бохирдлыг бууруулахад чиглэсэн ухаалаг шийдэл, шинэлэг арга замуудын талаарх мэдээлэл, хийгдсэн ажлуудын үр дүн

- Агаарын чанарын эрүүл ахуйд нөлөөлөх байдлыг мэдээлэх түүний байдал хүлцэх хэмжээнээс давсан тохиолдолд сэрэмжлүүлэх, агаарын бохирдлыг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлж буй Төр засгийн болон олон улсын хөтөлбөрийг иргэд олон нийтэд нээлттэй мэдээлэх” Агаарын чанарын ухаалаг хяналтын систем”-ийг 2014 онд бий болгосон. (www.agaar.mn)

Энэхүү агаарын чанарын хяналтын ухаалаг хяналтын систем буюу веб сайтыг бий болгосноор Нийслэлийн хэмжээнд хэрэгжисэн болоод хэрэгжиж буй төсөл хөтөлбөрүүдэд хамрагдсан айл өрхүүдийн тухай мэдээллийг дүүрэг, хороо тус бүрээр харж болохын зэрэгцээгээр тус аппликейшнийг иргэд гар утсандаа татан авч баяжуулалт хийх оролцоог бий болгож өгсөн. Мөн агаарын чанарын мэдээллийг нийслэлийн агаарын чанарын хяналтын 10 суурин автомат харуулын ойролцоо хүн ам олноор цуглардаг байршлуудад, Хангарди ордоны 1 давхарт, Чингисийн талбайд буюу НЗД-ын Тамгын газрын LED дэлгэцээр дамжуулан хүргэж байна.

Энэхүү ухаалаг хяналтын системийн үр дүнд иргэд агаарын бохирдлоос өөрийн эрүүл мэндээ хамгаалах, хэрэгжиж буй төсөл хөтөлбөрөөр нийлүүлэгдсэн бүтээгдэхүүнийг хэрхэн ашиглах, мөн тэдгээрт хамрагдах нөхцөл шаардлага, Төр засгаас гаргасан хууль, тогтоомж, дүрэм, журамын талаарх мэдээллийн цогц хэлбэрээр нээлттэй авах бүрэн бололцоо бүрдсэн.

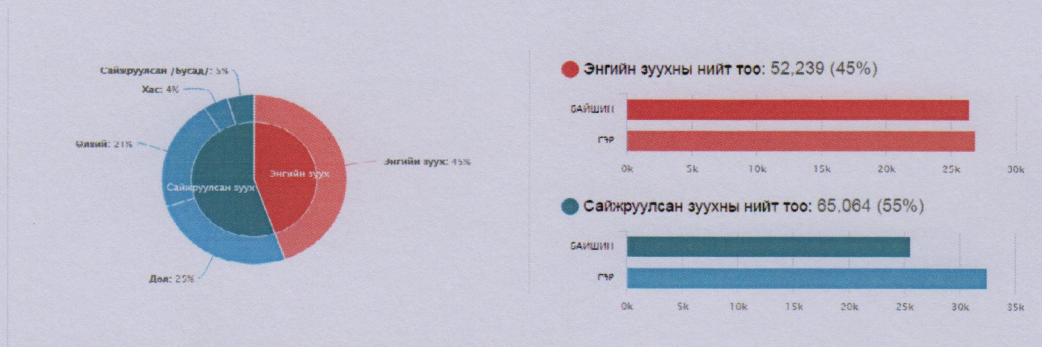

130,486
Гэр хорооллын айл, өрхүүдийн зуух

3,017
11-100 КВТ хүртэл ААНБ болон айл өрхүүдийн зуух

329
100 КВТ-аас дээш ААНБ-ын зуух

3
Цахилгаан станц

6. Нийслэлийн Агаарын чанарын байдал

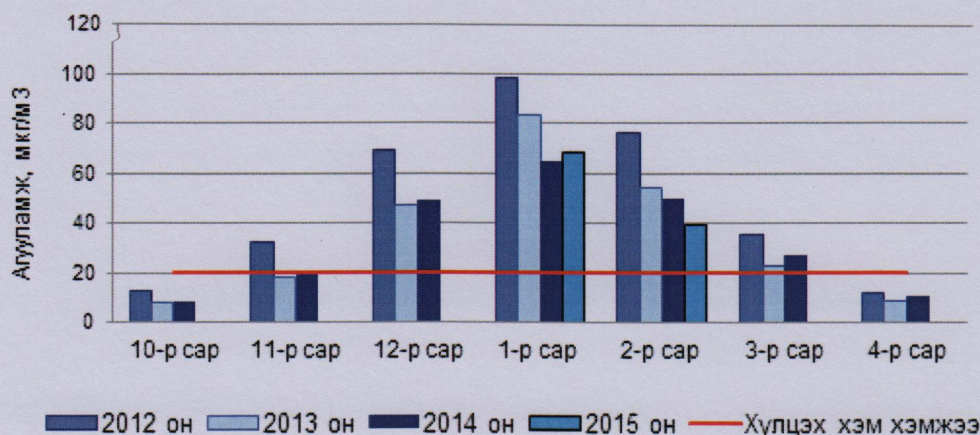
ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР, Орчны шинжилгээний хэлтсээс Нийслэлийн агаарын чанарын хэмжилтийн дүн, дүгнэлт

Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг гэр хороолол, автозам, орон сууцны хороолол, үйлдвэрийн дүүрэг орчимд агаар бохирдуулах бодис болох хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), том ширхэглэгт тоосонцор (PM₁₀), нарийн ширхэглэгт тоосонцор (PM_{2.5}), нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO) болон цаг уурын үзүүлэлтүүдийг автомат болон автомат бус багажаар хэмжин тодорхойлж байна.

Энэ жилийн хүйтний улирал буюу 2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сард агаар дахь агаар бохирдуулах бодисын сарын дундаж агууламжийг 2013, 2014 оны мөн үетэй харьцуулахад том ширхэглэгт тоосонцор 69 мкг-аар буюу 24%-иар, нарийн ширхэглэгт тоосонцор 20 мкг-аар буюу 16%-иар, азотын давхар исэл 10 мкг-аар буюу 17%-иар, хүхэрлэг хийн агууламж 1 мкг-аар буюу 2%-иар тус тус бага байна.

2012-2015 оны хүйтний улирал (1-4 дүгээр сар, 10-12 дугаар сар)-ын Улаанбаатар хотын агаарын чанарын төлвийг агаар бохирдуулах бодис тус бүрээр дараах зургуудад харууллаа.

Хүхэрлэг хий (SO₂)

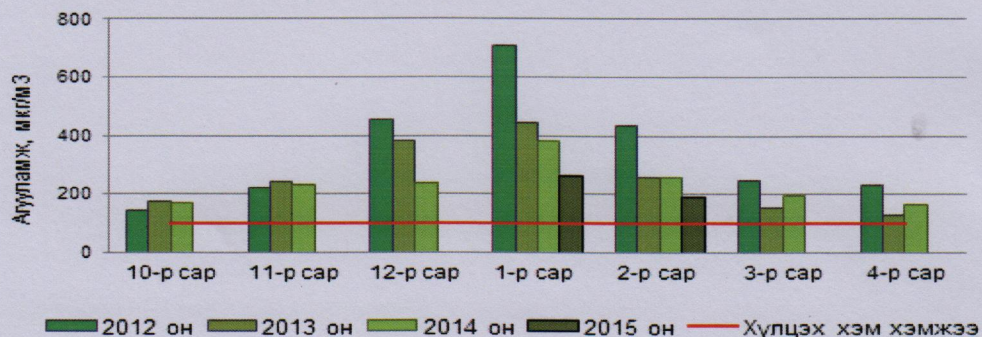
Зураг 1. Хүйтний улирлын хүхэрлэг хийн сарын дундаж агууламж, 2012-2015 он

2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын агаар дахь хүхэрлэг хийн дундаж агууламжийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10-12 дугаар сард ойролцоо түвшинд, 1 дүгээр сард 3 мкг-аар буюу 5%-иар их бол 2 дугаар сард 11 мкг-аар буюу 22%-иар бага байна. Харин сарын дундаж агууламжийг MNS 4585:2007 Агаарын чанарын стандарт дахь хүлцэх хэм хэмжээ (цаашид АЧС дахь ХХХ гэх)-тэй харьцуулахад 2014 оны 10-11 дүгээр сард ХХХ-нд байсан бол 12 дугаар сард 2.4 дахин их, 2015 оны 1 дүгээр сард 3.4 дахин их, 2 дугаар сард 1.9 дахин их байна (Зураг 1).

Хүхэрлэг хийн 24 цагийн дундаж агууламжийг 2014 оны 10 дугаар сард нийт 234 удаа хэмжсэнээс 7%, 11 дүгээр сарын 202 удаагийн хэмжилтээс 50%, 12 дугаар сарын 243 удаагийн хэмжилтээс 94%, 2015 оны 1 дүгээр сарын 217 удаагийн хэмжилтээс 95%, 2 дугаар сарын 193 удаагийн хэмжилтээс 73% нь АЧС дахь ХХХ-ээс тус тус давсан тохиолдол ажиглагджээ.

Хүйтний улирлын 2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар саруудаас 24 цагийн дундаж хамгийн их агууламж 1-р сард гэр хороолол (1-р хороолол) орчимд 195 мкг/м³ хүрч АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 9.7 дахин их, өмнөх онд ажиглагдсан 24 цагийн дундаж хамгийн их агууламжтай харьцуулахад 1.1 дахин бага байна.

Том ширхэглэгт тоосонцор (PM₁₀)

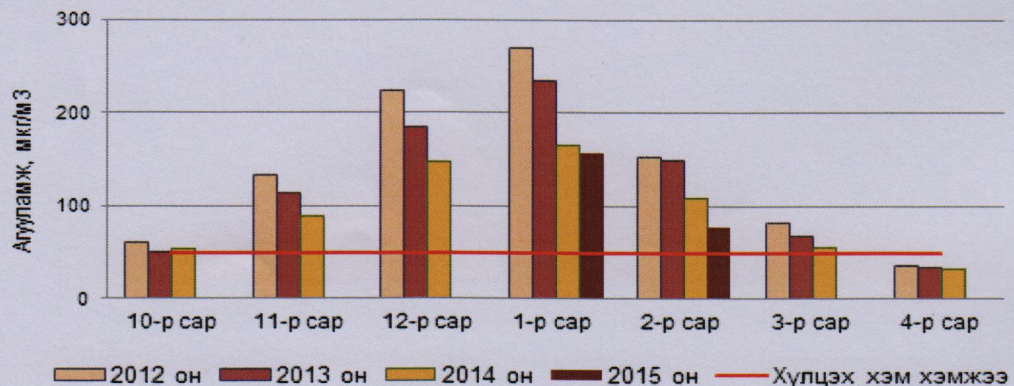
Зураг 2. Хүйтний улирлын том ширхэглэгт тоосонцрын сарын дундаж агууламж, 2012-2015 он

2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын агаар дахь том ширхэглэгт тоосонцор (PM10)-ын сарын дундаж агууламжийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10 дугаар сард 3 мкг-аар буюу 2%-иар, 11 дүгээр сард 10 мкг-аар буюу 4%-иар, 12 дугаар сард 147 мкг-аар буюу 38%-иар, 1 дүгээр сард 121 мкг-аар буюу 32%-иар, 2 дугаар сард 67 мкг-аар буюу 26%-иар тус тус бага байна. Харин сарын дундаж агууламжийг АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 2014 оны 10 дугаар сард 1.7 дахин их, 11, 12 дугаар сард тус бүр 2.3 дахин их, 2015 оны 1 дүгээр сард 2.6 дахин их, 2 дугаар сард 1.9 дахин их байна (Зураг 2).

Том ширхэглэгт тоосонцрын 24 цагийн дундаж агууламжийг 2014 оны 10 дугаар сард нийт 121 удаа хэмжсэнээс 83%-д, 11, 12 дугаар сард тус бүр 137 удаа хэмжсэнээс 89%-д, 2015 оны 1 дүгээр сарын 122 удаагийн хэмжилтээс 75%-д, 2 дугаар сарын 156 удаагийн хэмжилтээс 71%-д нь АЧС дахь ХХХ-ээс давсан тохиолдол ажиглагджээ.

2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар саруудаас 24 цагийн дундажийн хамгийн их агууламж 1 дүгээр сард 100 айл орчимд 1101 мкг/м³ хүрч АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 11 дахин их, өмнөх онд ажиглагдсан 24 цагийн дундажийн хамгийн их агууламжтай харьцуулахад 1.9 дахин бага байна.

Нарийн ширхэглэгт тоосонцор (PM2.5)

Зураг 3. Хүйтний улирлын нарийн ширхэглэгт тоосонцрын сарын дундаж агууламж, 2012-2015 он

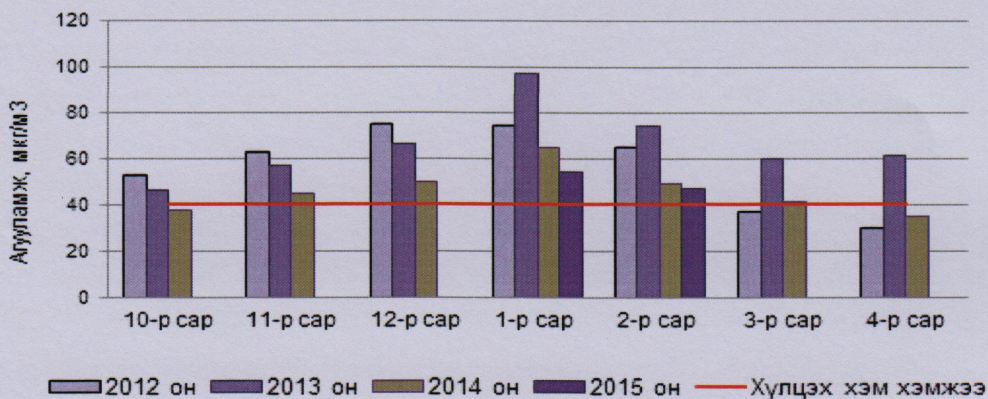
2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын агаар дахь нарийн ширхэглэгт тоосонцор (PM2.5)-ын сарын дундаж агууламжийг 2013, 2014 оны мөн үетэй харьцуулахад 10 дугаар сард 4 мкг-аар буюу 8%-иар их, 11 дүгээр сард 24 мкг-аар буюу 21%-иар, 12 дугаар сард 38 мкг-аар буюу 20%-иар, 1 дүгээр сард 9 мкг-аар буюу 5%-иар, 2 дугаар сард 31 мкг-аар буюу 28%-иар тус тус бага байна.

Сарын дундаж агууламжийг АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 2014 оны 10 дугаар сард 1.1 дахин их, 11 дүгээр сард 1.8 дахин их, 12 дугаар сард 2.9 дахин их, 2015 оны 1 дүгээр сард 3.1 дахин их, 2 дугаар сард 1.6 дахин их байна (Зураг 3).

24 цагийн дундаж агууламжийг 2014 оны 10 дугаар сард нийт 62 удаа хэмжснээс 48%-д, 11 дүгээр сарын 59 удаагийн хэмжилтээс 76%-д, 12 дугаар сарын 60 удаагийн хэмжилтээс 92%-д, 2015 оны 1 дүгээр сарын 59 удаагийн хэмжилтээс 97%-д, 2 дугаар сарын 56 удаагийн хэмжилтээс 73%-д нь АЧС дахь ХХХ-ээс тус тус давсан тохиолдол ажиглагджээ.

Хүйтний улирлын 2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын 24 цагийн дунджийн хамгийн их агууламж Баруун 4 зам орчим 1 дүгээр сард 436 мкг/м³ хүрч АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 8.7 дахин их, өмнөх онд ажиглагдсан 24 цагийн дунджийн хамгийн их агууламжтай харьцуулахад 1.6 дахин бага байна.

Азотын давхар исэл (NO₂)

Зураг 4. Хүйтний улирлын азотын давхар ислийн сарын дундаж агууламж, 2012-2015 он

2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын агаар дахь азотын давхар ислийн сарын дундаж агууламжийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10 дугаар сард 9 мкг-аар буюу 17%-иар, 11 дүгээр сард 12 мкг-аар буюу 21%-иар, 12 дугаар сард 16 мкг-аар буюу 24%-иар, 1 дүгээр сард 11 мкг-аар буюу 17%-иар, 2 дугаар сард 2 мкг-аар буюу 4%-иар тус тус бага байна.

Азотын давхар ислийн сарын дундаж агууламжийг АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 2014 оны 10 дугаар сард хэвийн, 11, 12 дугаар сард 1.1-1.2 дахин их, 2015 оны 1 дүгээр сард 1.4 дахин их, 2 дугаар сард 1.2 дахин их байна (Зураг 4).

24 цагийн дундаж агууламжийг 2014 оны 10 дугаар сард нийт 207 удаа хэмжснээс 42%-д, 11 дүгээр сарын 199 удаагийн хэмжилтээс 52%-д, 12 дугаар сарын 228 удаагийн хэмжилтээс 63%-д, 2015 оны 1 дүгээр сарын 179 удаагийн хэмжилтээс 71%-д, 2 дугаар сарын 163 удаагийн хэмжилтээс 68%-д нь АЧС дахь ХХХ-ээс давсан тохиолдол ажиглагджээ.

2014 оны 10-12, 2015 оны 1-2 дугаар сарын 24 цагийн дунджийн хамгийн их агууламж Баруун 4 зам орчимд 11 дүгээр сард 135 мкг/м³ хүрч АЧС дахь ХХХ-тэй харьцуулахад 3.4 дахин их, өмнөх онд ажиглагдсан 24 цагийн дунджийн хамгийн их агууламжтай харьцуулахад 1.4 дахин бага байна.

7. Бодлогын чиглэлээр хийж хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

- Агаарын тухай хуулийн 14.1 дахь заалт, Засгийн газрын 2011 оны 11 дүгээр сарын 2 ны өдрийн 309 дүгээр тогтоол, Эрчим хүчний зохицуулах хорооны 2012 оны 06 дугаар сарын 29 ны 10 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн 2011 оноос эхлэн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн айл өрхөд цахилгааны үнийн урамшуулал олгох ажил хэрэгжиж ирлээ. Энэхүү хөтөлбөр нь эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн (сайжруулсан зуух, түлш, эрчим хүчний хэмнэлттэй сууц, гэрийн дулаалга, цахилгаан, сэргээгдэх эрчим хүч) хэрэглэж буй өрхүүдэд чиглэгдсэн. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд 2011 оны 11 сарын 28-аас 2014 оны 04 сарын 30 хүртэл 2011-2012 онд 20875 өрх, 2012-2013 онд 27908 өрх, 2013-2014 онд 17440 өрх урамшуулалд хамрагдаж, нийт 66223 өрхөд 5,0 орчим тэрбум төгрөгийн цахилгааны үнийн хөнгөлөлт үзүүлсэн байна.
- Сайжруулсан зуух, түлшинд шинжилгээ хийх аргачлал, баримтлах стандартуудын нэгжүүдийг нэр мөр болгох, мөн шинжилгээ судалгаа хийдэг лабораториудын уялдаа холбоог сайжруулах хэмжилтийн нэршлийг цэгцлэх, хэмжилтийн тоон утгуудад өөрчлөлт оруулах санал гаргаж ажилласнаар түлшний 2, ахуйн хэрэглээний зуухны 1, халаалтын тогооны нийт 4 стандартыг 2014 онд шинэчлэн гаргасан.
Үүнд: "Сайжруулсан түлш, техникийн ерөнхий шаардлага" MNS 5679:2014, "Ахуйн хэрэглээний зуух, техникийн ерөнхий шаардлага" MNS 5216:2014, "Нүүрс, нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал" MNS 6457:2014
- Агаарын чанарыг сайжруулах ажлын хүрээнд Нийслэлийн хэмжээнд анх удаа 100 кВт-аас дээш хүчин чадалтай халаалтын зуухыг магадлан итгэмжлэх журмыг НИТХТ-ийн 2014 оны 09 дүгээр сарын 08-ны өдрийн 147 дугаар тогтоолоор батлуулан хэрэгжилтийг холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж байна.
Магадлан итгэмжлэх ажил одоогийн байдлаар нийт БЗД, СБД, ЧД, СХД, БГД, ХУД-ийн 142 байгууламжийн 247 зууханд хяналт, шалгалт хийснээс утааны хийн хэмжилт хийгдсэн 61 байгууламжийг бүрэн магадлан итгэмжилснээс хангалтгүй дүн үзүүлсэн 28 халаалтын зуухны байгууламжид мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийн дүгнэлтийг хүргүүлж, сорьцын цэг тавиагүй болон эрсдэлтэй гарсан 25 байгууламжид 2015 оны Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын төлөвлөгөөт шалгалтад оруулах болсон.

**НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР 2015-2016
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨН АЖИЛЛАЖ БУЙ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТУХАЙ**

1. Бодлогын чиглэлээр хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

- Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Нийслэлийн Засаг даргын хамтарсан 2014 оны 07 сарын 17-ны өдрийн А-263/А-616 дугаар тушаал, захирамжаар “Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд мөрдөх журам”-ыг батлуулан гаргасан. Тус журмыг 2015-2016 оны халаалтын улирлаас эхлэн мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- Нийслэлийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 147 дугаар тогтооллоор халаалтын зуухны байгууламжийг магадлан итгэмжлэх журмыг баталсан. Энэ журмын хэрэгжилтийг хангуулах зорилгоор Нийслэлийн Засаг даргын удирдамжийн дагуу Улаанбаатар хотын төвийн зургаан дүүргийн 183 байгууламжийн 327 усан халаалтын зууханд MNS 5043-2001, MNS 5041-2001, MNS 5457-2005 стандартын дагуу магадлан итгэмжлэл олгох ажлын хүрээнд Нийслэлийн Захирагчийн ажлын алба, Нийслэлийн Мэргэжлийн Хяналтийн газар, Нийслэлийн Агаарын чанарын алба хамтран зохион байгуулж байна.(Халаалтын улиралд магадлан итгэмжлэх ажлыг зохион байгуулдаг)
- Монгол банк, Нийслэлийн Засаг даргатай хамтран байгуулсан санамж бичгийн хүрээнд агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн айл өрхүүдэд дэвшилтэд технологи нэвтрүүлэх чиглэлээр судалгаа хийх.
- Сэргээгдэх эрчим хүчийг хэрэглээндээ нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах журам боловсруулан, гаргах
- НЗД-ын Экологи, ногоон хөгжлийн асуудал хариуцсан орлогч, Улаанбаатар хотын Замын цагдаагийн газрын дарга, Автотээврийн Үндэсний төвийн захирал хамтран “Авто тээврийн хэрэгслийн хаягдал утаан дахь агаар бохирдуулах бодисыг хэмжиж үнэлгээ дүгнэлт өгөх ажлын удирдамж”-ыг 2015 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдөр батлан гаргасан. Удирдамжийн хүрээнд 2015 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөн оны 10 дугаар сарын 31-ийг дуустал шалгалтыг зохион байгуулна.

2. Хөрөнгө оруулалтын төсөл хөтөлбөрийн талаар

Хөрөнгө оруулалт	Төслийн өртөг	Төслийн явц
Гадаадын төсөв	15,0 сая Ам. Доллар (Дэлхийн банкны зээл)	Дэлхийн банкны санхүүжилтээр удаан жилийн хугацаанд эргүүлэн төлөх нөхцөлтэй, гэр хорооллын айл өрхөд 45000 сайжруулсан зуух хөнгөлөлттэй үнээр нийлүүлэх зорилго бүхий “Улаанбаатар цэвэр агаар” төсөл 2013 оноос хэрэгжиж эхэлсэн. 2015 оны 05 дугаар сарын байдлаар нийт 40298 сайжруулсан зуухыг гэр хорооллын айл өрхөд нийлүүлээд байна.
	Буцалтгүй тусламж	ЖАЙКА-гийн техник хамтын ажиллагааны хүрээнд Япон улсын Засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын хяналтын чадавхийг бэхжүүлэх төсөл” нь 2010 оны 3 дугаар сараас 2013 оны 3 дугаар сард хэрэгжиж дууссан бөгөөд тус төслийн 2-р үе шат 2014-2017 онуудад хэрэгжинэ. Энэхүү төсөл нь Нийслэлийн Агаарын чанарын албаны агаар бохирдуулагч эх үүсвэрүүдэд хяналт тавих багаж тоног хангах, тэдгээрийг ашиглан хэмжилт хийх мэргэжилтнүүдийн чадавхийг бэхжүүлэхэд чиглэгдсэн.
Улсын төсөв	886 942 390 Төгрөг (Цэвэр агаарын сан)	2015 оны 04 дүгэр сарын 15-ны өдөр “Цэвэр агаар сангийн хөрөнгөөр 2015 онд санхүүжих УБ хотын захын хорооллын сургууль цэцэрлэгийн халаалтын зуухнуудыг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох” Нийслэлийн Засаг даргын А/300 дугаар захирамж батлагдан гарсан. <ul style="list-style-type: none"> - 113 дугаар сургуулийн гадна инженерийн шугамын өргөтгөлийн ажлын тендер 2015.05.05-ны өдөр зарлагдсан бөгөөд 2015.06.04-ний өдөр нээнэ. - 31 дүгээр цэцэрлэгийн гадна инженерийн шугам сүлжээний болон зураг төсвийн ажил техникийн нөхцөл авахаар холбогдох газар материалаа хүргүүлсэн. Техникийн нөхцөл авсаны дараа тендер зарлахаар хүлээгдэж байна. - 7 дугаар сургуулийн гадна, дотор инженерийн шугам сүлжээний ажил техникийн нөхцөл авахаар холбогдох газар материалаа хүргүүлсэн. Техникийн нөхцөл авсаны дараа тендер зарлахаар хүлээгдэж байна. - Амгалан цогцолборын өргөтгөлийн гадна инженерийн шугам сүлжээний ажил техникийн нөхцөл авахаар холбогдох газар материалаа хүргүүлсэн. Техникийн нөхцөл авсаны дараа тендер зарлахаар хүлээгдэж байна.
Нийслэлийн төсөв	404 000 000 төгрөг	2015 оны 04 дүгээр сарын 04-ны өдөр “Агаарын бохирдлын хэмжилтийн суурин харуулын тоосонцор хэмжих багаж” худалдан авах Нийслэлийн Засаг даргын А/265 дугаар захирамж батлагдан гарсан. <ul style="list-style-type: none"> - “Агаарын бохирдлын хэмжилтийн суурин харуулын тоосонцор хэмжих 4 ширхэг багаж” худалдан авах тендер 2015.05.15-ны өдөр зарлагдсан бөгөөд 2015.06.15-ны өдөр нээнэ.